

Trećoredska glagolitika¹

Franjevci trećoreci, u Hrvatskoj s časnim naslovom „glagoljaši“, s obzirom na uporabu glagoljskog pisma i crkvenoslavenskog jezika u liturgiji te hrvatskoga jezika u redovničkoj administraciji i pastoralu, predstavljaju se kao izravni nasljednici ćirilometodske glagoljaške tradicije u Hrvatskoj. Od svoga ustanovljenja, ova redovnička zajednica upotrebljuje glagoljicu kao svoje redovito pismo. Sačuvani glagoljski spomenici u arhivima trećoredskih samostana u Hrvatskoj svjedok su neprekinute petostoljetne glagoljaške tradicije. Ovaj rad pregledno prikazuje sadržaj trećoredskih glagoljskih arhiva, koji opravdava povijesni epitet „glagoljaši“, te prikazuje raznolikost sadržaja pisane i tiskane baštine, koja je dio hrvatske kulturne, duhovne i povijesne tradicije.

Uvod

Franjevci trećoreci glagoljaši od ustanovljenja Provincije 1473. nose naslov „glagoljaši“ – latinski – *de littera Sclava, fratres Illirici*. Tijekom pet stoljeća kontinuiranog postojanja Provincije glagoljaštvo je bilo nositelj identiteta ove franjevačke zajednice, koja svoje temelje ima na istočnoj jadranskoj obali, na prostoru gdje je ćirilometodska tradicija pustila svoje korijene i opstala tijekom povijesti. U cjelokupnom sklopu trećoredske povijesti ovdje se iznosi što je sve oblikovalo naslov „glagoljaši“ te što je, prema sadržaju, do danas sačuvano i potvrđuje ovaj naslov. U trećoredskoj tradiciji to je uporaba crkvenoslavenskog jezika u liturgiji i znanje čitanja glagoljskog pisma iz liturgijskih knjiga te uporaba glagoljice u redovitoj redovničkoj uporabi. Također, može se zaključiti i da su franjevci trećoreci bili franjevački redovnički pokret, koji se glagoljicom i crkvenoslavenskim jezikom koristio kao sredstvom da budu drugačiji od drugih redovnika u Dalmaciji.

Trećoredski povjesničar fra Stjepan Ivančić u svome jedinstvenom djelu o povijesti Provincije i uporabi glagoljice² bilježi da su fratri trećoreci glagoljicu rabili

¹ Dio ovog rada predan je za objavljivanje u zborniku radova *Međunarodne konferencije „Arhivi vjerskih zajednica u Hrvatskoj – stanje i perspektive“* (Šibenik, 25. – 27. rujna 2014.), koji će biti tiskan tijekom 2016.

² IVANČIĆ 1910.

od svoga početka u 13. stoljeću te da je glagoljica bila znak prepoznatljivosti u 15. stoljeću kada je Provincija osnovana.³ Ključan razlog mnogih naslova koji potvrđuju trećoredsko glagoljaštvo proizlazi prvenstveno iz uporabe staroslavenskog jezika u bogoslužju i uporabe glagoljskih bogoslužnih knjiga. Pravo i povlastica trećoredaca da slave bogoslužje na staroslavenskom, koja je, prema Ivančiću, bila ključna kroz čitavu povijest Provincije, više je puta bila ugrožavana. Konačnu potvrdu – u smislu službenog pisanog priznanja nemamo ili je izgubljena – ali postoji višestoljetna tradicija koja glagoljaštvo veže uz trećorece.

Tradicija glagoljaštva na istočnoj obali Jadrana i franjevci trećoreci

Na hrvatskom-dalmatinskom prostoru glagoljaštvo se od 10. stoljeća ustalilo kao dio slavenske, tj. hrvatske vlastitosti i identiteta. Odredbe crkvenih sabora u Splitu u 10. stoljeću spominju slavenski kler i slavensko bogoslužje te su veliko svjedočanstvo da se ćirilometodska tradicija nastavlja i na području koje je bilo izvan domene jurisdikcije panonsko-moravske metropolije i djelovanja svetog Metoda. Prvi nastavljači ćirilometodske renesanse bili su benediktinci glagoljaši, no nakon njihova odlaska sa scene povijesti pojavljuje se Treći samostanski red svetog Franje, red pokornika i franjevačkih „disidenata“, koji preuzimaju glagoljaštvo kao dio svoga identiteta.

Od ustanovljenja Provincije 1473. godine započinje redovita uporaba glagoljice u redovitom redovničkom životu i administraciji. Već 1492. fra Šimun Klimantović u svome zborniku zapisuje prve hrvatske redovničke konstitucije⁴, dok se razni samostanski zapisi počinju voditi tijekom 17. stoljeća. Među franjevačkim zajednicama u Hrvatskoj trećoreci su jedini koji inventare samostana i popise zemljišta pišu kurzivnom glagoljicom i hrvatskim jezikom. Time glagoljaštvo izlazi iz sakralne sfere i postaje dio redovite redovničke administracije, kako lokalne, tako i službene provincijske. Akti provincijskih kapitula i kongregacija zapisuju se na glagoljici i hrvatskom jeziku, kao i pisma generalnog ministra i generalne kurije, koja su se prevodila na hrvatski i zapisivala glagoljicom.

Opisujući povijest Provincije, fra Stjepan Ivančić naglašava da je glagoljica zaslužna za opstanak i razvoj Provincije tijekom francuske vladavine u 19. stoljeću.⁵ Trećoredska karizma jednostavnosti i bliskosti hrvatskom puku i u uvjetima protivnima hrvatskom narodu i opstanku redovništva dobiva znak kontinuiteta.

Uz redovitu uporabu glagoljice i njegovanje te očuvanje crkvenoslavenskog jezika u bogoslužju, trećoreci postaju i učitelji glagoljaštva i prenosioci hrvatske

³ Isto: 114.

⁴ Isto: 132.

⁵ Isto: 153-157.

glagoljaške baštine. Uz dobro poznavanje glagoljaštva, kao kulturne i duhovne cjeline, fratri su bili poznavatelji i latinske kulturne tradicije i jezika te talijanskog jezika, s kojim su bili u neprestanom kontaktu. Pojedini se fratri spominju i kao pisari glagoljskih kodeksa. Među njima se ističe fra Šimun Klimantović, koji početkom 16. stoljeća priređuje tri kodeksa obrednog i duhovnog sadržaja. Uz fra Šimuna Klimantovića, slijede fra Šimun Glavić, fra Andrija Čučković te fra Petar Milutinić.⁶ U kasnijim se stoljećima kao pisci pojavljuju fra Gabrijel Meštar Bolmarčić, fra Antun Depope i drugi. Za fra Mateja Mastilića Bošnjaka pretpostavlja se da je priredio jednu inkunabulu, a zasigurno je više fratara sudjelovalo u priređivanju glagoljskih misala i brevijara, što se posebno vidi po sanktoralu i kalendaru. Trećoredska glagoljska baština danas zaslužuje nova znanstvena istraživanja i osvjetljavanje sadržaja, datacijâ i komparativnog istraživanja – čime bi se pokazala i uključenost trećoredaca u europski duhovni i kulturni krug.

Sadržaj trećoredske glagolitike

Sadržaj trećoredske *glagolitike* nekoliko je puta popisan kroz povijest Provincije. Zbog raznih povijesnih okolnosti cjelokupan je sadržaj trećoredske *glagolitike* više puta dislociran radi očuvanja. Najstariji je popis načinio fra Karlo Radić 1765. Naslovljen je: „Documenta ex archivio s. Pauli in scopulo, ubi reperiuntur antiquae memoriae civitatis Jadrae, et ex archivio s. Joannis Baptistae Jadrensis; scripturae huc apportatae ex aliis coenobiis Dalmatiae et Istriae, ut ex annotationibus et indice P. Caroli Radich Jadrensis“.⁷ Sadržaj je toga arhivskog gradiva 1806. raspršen; dio je završio u Berčićevoj zbirci u Sankt Peterburgu, dio u raznim samostanima, a dio se rasprišio po privatnim kućama, gdje su boravili fratri nakon ukinuća samostana sv. Ivana. Fra Nikola Milčetić u jednoj je bilježnici – koja se čuva u arhivu Provincije na Ksaveru – popisao sadržaj *glagolitike* glavotočkog samostana. Sredinom 20. stoljeća, kada je provincijski arhiv premješten u samostan sv. Franje Ksaverskog u Zagreb, zalaganjem fra Anđelka Badurine većina je arhivskog gradiva restaurirana u Arhivu Hrvatske (sada Hrvatski državni arhiv u Zagrebu) te je sve snimljeno na mikrofilmove, a načinjen je pregledan popis sadržaja trećoredske *glagolitike*. Na tome popisu, koji potkrepljuje naš uvid u provincijski arhiv, temelji se i ovaj rad.⁸

⁶ Trećoredske rukopisne obrednike navodi: MILČETIĆ 1955. Vidjeti također: IVANČIĆ 1910: 129.

⁷ IVANČIĆ 1910: 126.

⁸ Uređenjem samostanskog i provincijskog arhiva 2015. u samostanu sv. Franje Ksaverskog načinjen je novi neslužben popis gradiva. Popis je sastavio fra Joso Živković, TOR.

Prema navedenom popisu, u baštini trećoredaca nalazi se 317 različitih kodeksa, zbirki spisa i pojedinačnih listina pisanih glagoljicom.⁹ Vremenski je raspon od kraja 14. stoljeća do prve polovine 20. stoljeća. Mjesta su čuvanja: Provincijski arhiv u samostanu sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu (109 stavki), samostan sv. Marije na Glavotoku (68 stavki), samostan sv. Franje Asiškog u Krku (56 stavki), samostan sv. Pavla Pustinjaka – Školjić (51 stavak), samostan sv. Marije Magdalene – Porat (30 stavki), samostan sv. Mihovila – Zaglav (2 stavke) i samostan sv. Mihovila u Zadru (1 stavak – iz Martinšćice). Nekoliko je kodeksa i u zbirci Arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti¹⁰, a nije nepoznato ni da se pokoji primjerak nađe i u privatnim zbirkama „ljubitelja glagoljice i antikviteta“.

Sav sadržaj trećoredske *glagolitke*, koji je trenutno smješten u navedenim samostanima i arhivima, pripadao je različitim samostanima Provincije. Redoviti život samostanske zajednice iziskivao je postojanje, stvaranje i čuvanje glagoljskih knjiga, bilo liturgijskih bilo administrativnih. U portanskom *Inventaru* iz 18. stoljeća za godinu 1734. stoji zapis sa provincijskog kapitula, u kojem se naređuje da svaki samostan mora imati arhiv u kojemu će se čuvati dokumenti samostana, knjige inventara i posinovljenja te druge uspomene.¹¹

Trećoredska se *glagolitika* može podijeliti na ove cjeline:

- a. liturgijski kodeksi i tiskovine
- b. administrativni kodeksi i spisi
- c. teološka, književna i duhovna djela
- d. osobne ostavštine i korespondencije.

Liturgijski kodeksi i tiskovine uključuju rukopisne kodekse obrednog i duhovnog sadržaja te tiskane misale i brevijare. Administrativni kodeksi i spisi čine većinu sadržaja trećoredske *glagolitike*, a uključuju sve one spise koji su bili potrebni za redovito održavanje redovničkog života i redovničke stege. Teološka, književna i duhovna djela uključuju različite propovjedi, prepisivane ili prevedene teološke knjige i traktate potrebne za teološki studij i pastoralnu formaciju, djela aktualne duhovnosti i crkvene književnosti. Osobne ostavštine i korespondencije uglavnom su različiti zapisi, pisma, dnevници različitog sadržaja.

a. Liturgijski kodeksi i tiskovine

- *Ivančičev zbornik* – kraj 14. stoljeća¹² (1395.) i početak 15. stoljeća
- *Klimantovičev zbornik* – 1502., kao i drugi zbornici koji nisu u posjedu Provincije datiraju se u početak 16. stoljeća

⁹ Broj je naveden prema popisu koji je sastavio KOLANOVIĆ 2002. – iz reversa stvari koje su predane Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu na restauraciju i mikrofilmiranje.

¹⁰ ŠTEFANIĆ 1969.

¹¹ BADURINA 2013: 200.

¹² RUNJE 2012: 165.

- Zbornik fra Šimuna Glavića
- Žgombičev zbornik¹³
- Zbornik fra Andrije Čučkovića
- Zbornik fra Petra Milutinića
- Zbornik fra Antuna Depope
- ostali liturgijski sadržaji

Navedeni zbornici sadrže određene obredne tekstove, tekstove *Pravila Reda*, molitve Blaženoj Djevici Mariji i druge tekstove koji se ne ubrajaju u skupinu tekstova za liturgiju, ali su se koristili u svrhu pobožnosti i pastoralnog djelovanja. Ne čuvaju se svi u baštini Provincije:

- misali: od koji se ističu *Misal po zakonu rimskoga dvora* iz 1483., *Misal Pavla Modrušanina*, *Karamanov misal*, *Vajsov misal*, *Parčićev misal*. Vremenski, u baštini je trećoredske *glagolitike* primjerak misala iz svakog vremenskog perioda.
- brevijari: različiti tiskani brevijari koji su bili u uporabi fratara gotovo do reforme liturgije nakon II. vatikanskog sabora. Ističe se *Brevijar po zakonu rimskoga dvora*, tzv. *Levakovićev brevijar* i *Paštrićev brevijar*.
- prilozi i dodaci misalu i brevijaru – razne vrste, uglavnom tiskani.

Jedan se primjerak brevijara, tzv. *Levakovićev brevijar* čuva u samostanu sv. Leonarda u Kotarima te jedan primjerak *Karamanova misala* u samostanu sv. Franje Asiškog u Odri kod Zagreba. Činjenica je da u posjedu Provincije nema rukopisnih misala i brevijara, kao ni onih misala i brevijara za koje se pretpostavlja ili je dokazano da su im tvorci upravo fratri trećoreci.

b. Administrativni kodeksi i spisi

Od 17. stoljeća poznata je praksa da se svi službeni spisi, sve službene knjige samostana i Provincije pišu glagoljicom. Početkom 17. stoljeća, prigodom kantskih vizitacija, generalni ministar imao je tajnika glagoljaša.

U sadržaju administrativne literature nalazi se slijedeće:

- *datja* i *prijatja* samostana pisana su glagoljicom i hrvatskim jezikom. Ovaj tip kodeksa sadrži prihode i rashode samostana, tj. radi se o blagajničkom dnevniku. Preko 30 ovakvih sačuvanih kodeksa vrstan su izvor za povijest određenog samostana i mjesta u kojemu se nalazi samostan.
- *inventari*, također pisani glagoljicom i hrvatskim jezikom, posebice u 18. stoljeću, sadrže popis svih pokretnih stvari unutar samostana

¹³ Nalazi se u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu pod signaturom: VII 30.

- *kvaterni* – samostanski dnevnic
- *knjige prošnje i intrade*
- *aniversariji*
- knjige misnih nakana i legata samostanskih crkava
- zapisnici provincijskih skupština i zborova
- knjige *Štrumenata*
- knjige *posinovljenja* i *zavjetovanja*
- različiti drugi spisi iz svakodnevnog samostanskog života
- spisi Provincijala

U ovaj se korpus ubraja i 355 pergamenih listina, pisanih latinicom i latinskim ili talijanskim jezikom, ali s regestom na poleđini, pisanom glagoljicom.

c. Teološka, književna i duhovna djela

Razne zbirke propovjedi i pojedinačni zapisi propovjedi, amuleti, gramatike i pripreme za rječnike. Ističe se i knjiga Franje Glavinića *Szvit Szvetih* iz 1702. te Matije Divkovića *Sto čudesa aliti zlamenja blažene i slavne Bogorodice Divice Marije* (Venecija, 1611.). Ovaj korpus nije strogo glagoljaški, već pokazuje da su trećoreci bili dio hrvatske povijesne tropismenosti i trojezičnosti, budući da su pisali i latinicom i hrvatskom ćirilicom. U posjedu je Provincije i prva hrvatska knjiga pisana latinicom i hrvatskim jezikom, *Red i zakon sestara dominikanki* iz 1348.

d. Osobne ostavštine i korespondencije

Ovaj fond trećoredske *glagolitike* obuhvaća razna pisma fratara, osobne dnevnik i zapise različitog sadržaja. Sadržaj ovoga fonda obuhvaća vremensko razdoblje od 18. do prve polovine 20. stoljeća.

Zaključak

Prikazan sadržaj trećoredske *glagolitike* ovime nije potpun. Još je potrebno poraditi na katalogizaciji rukopisa, uređenju središnjeg arhiva Provincije u samostanu sv. Franje Ksaverskog, kao i na digitalizaciji značajnih kodeksa. U tu je svrhu pokrenuta i biblioteka „*Monumenta glagolitica Tertii ordinis regularis Sancti Francisci in Croatia*“, kojom želimo znanstvenoj i kulturnoj javnosti predstavljati vrijedne povijesne, kulturne, jezične i duhovne spomenike – *monumenta* trećoredske glagoljaške tradicije. Ovaj prikaz *glagolitike* pokazuje petostoljetnu glagoljašku tradiciju, predaju, koja ni pod kojim uvjetima povijesti nije bila ukinuta, niti je zamrla. Liturgijska reforma nakon II. vatikanskog sabora nije potpuno ugasila crkvenoslavenski u liturgiji, a prisutnost glagoljice u životu Provincije kroz 20. stoljeće osigurale su

ličnosti poput Dragutina Antuna Parčića, Nikole Gregova, Josipa Leonarda Tandarića, Marka Japundžića, Izaka Špralje, Petra Runje i drugih, koji su znanstvenim istraživanjem i ljubavlju prema tradiciji Provincije nastavili predaju i život glagoljaštva. Od bogoslužja do redovite administracije glagoljica je osigurala identitet naše franjevačke trećoredske Provincije te i unutar Trećeg samostanskog reda sv. Franje pokazala širinu obzora i uklopljenost u europski duhovni i kulturni krug.

I završavam riječima jednog od vrsnih fratara Provincije, fra Josipa Naučitelja Dujmovića, napisane prigodom provincijskog kapitula na Glavotoku 1864.: „Uvaživši duh naše Redodržave i prastari običaj, naređujemo, da se u svim javnim službama crkvenim rabi isključivo staroslovenski jezik. U velike kudimo, i zabranjujemo da se pri svetoj pjevanj Misi, mieša latinski sa staroslovenskim. Živo preporučujemo, da se i koralno bogoslužje, barem po samostanima Nauka i Kušnje, isključivo staroslovenski vrši; a za to u samostanu Nauka predavat će se posebno i ozbiljno staroslovenski jezik. Suviše preporučujemo da se u obavljanju uredovnih posala, u dnevnicima i u drugim samostanskim knjigama rabi hrvatski jezik. (...) Ovom preliepom i preriedkom povlasticom mi ćemo zadobiti štovanje i biti zaslužni našoj otačbini; ovim darom dobro sačuvanim, ukriepit ćemo i produljit naš obstanak. Upamtimo dakle veliku korist ove povlasti naše Provincije, i znajmo ju djelom učvrstiti i uzdržati“.¹⁴

Bibliografija

- BADURINA, Anđelko. 2013. *Inventar samostana sv. Marije Magdalene u Portu na otoku Krku (1734. – 1878.)*. Ur. i prir. Tomislav Galović. Rijeka-Zagreb: Glosa d. o. o., Provincijalat franjevaca trećoredaca glagoljaša [*Monumenta glagolitica Tertii ordinis regularis sancti Francisci in Croatia*, vol. I. / *Glagoljski spomenici Trećega franjevačkog reda u Hrvatskoj*, sv. 1].
- IVANČIĆ, Stjepan. 1910. *Povjestne crte o samostanskom III Redu sv. O. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri i poraba glagoljice u istoj redodržavi. Sa priložima*. Zadar: Odlikovana tiskarna E. Vitaliani.
- KOLANOVIĆ, Josip, Vlatka LEMIĆ. 2002. *Zbirka mikrofilmova glagoljskih rukopisa i isprava 10. – 19. stoljeće. Arhivski popis*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.
- RUNJE, Petar. 1990. *Prema izvorima*. Zagreb: Provincijalat franjevaca trećoredaca [Novaja i vethaja 2].
- RUNJE, Petar. 2012. *Prema izvorima II. Rasprave i članci o hrvatskim franjevcima trećoredcima glagoljašima*. Ur. i prir. Tomislav Galović. Zagreb: Provincijalat franjevaca trećoredaca [Novaja i vethaja 9], Povijesno društvo otoka Krka [Krčki zbornik 68, Posebno izdanje 61].

¹⁴ IVANČIĆ 1910: 158.

- ŠTEFANIĆ, Vjekoslav. 1960. *Glagoljski rukopisi otoka Krka*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti [Djela JAZU, knj. 51].
- ŠTEFANIĆ, Vjekoslav. 1970. *Glagoljski rukopisi Jugoslavenske akademije. Dio 2. Zbornici različitog sadržaja, regule i statuti, registri, varia, indeksi, album slika*. Zagreb: Historijski institut Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Tertiary Glagolitic Heritage

The Franciscans of the Third Order are direct successors of the Glagolitic tradition of SS Cyril and Methodius in Croatia. From its beginning, this monastic community has been using the Glagolitic script and Croatian Church Slavonic idiom for liturgical and administrative purposes. The preserved Glagolitic monuments in the archives of tertiary monasteries are witness to the unbroken five centuries old Glagolitic tradition. This paper will be showcasing the variety of the content of the tertiary Glagolitic production – the preserved cultural heritage written with Glagolitic letters.

Keywords: The Franciscans of the Third Order, Glagolitic tradition, Croatia, Glagolitic monuments

Ključne riječi: franjevci trećoreci glagoljaši, glagoljska tradicija, Hrvatska, glagoljski spomenici

Kristijan Kuhar
Staroslavenski institut
HR-10000 Zagreb, Demetrova 11
kkuhar@stin.hr

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

47

vol. 1

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase sans-serif font.

ZAGREB 2015.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 47, vol. 1

Izdavač / Publisher
Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher
Vlatko Previšić

Glavni urednik / Editor-in-Chief
Hrvoje Gračanin

Izvršna urednica / Executive Editor
Inga Vilogorac Brčić

Uredništvo / Editorial Board
Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest/ancient history), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek/
medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac
(moderna povijest/modern history), Tvrtko Jakovina (suvremena povijest/contemporary history),
Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Council
Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Vladan Gavrilović (Novi Sad), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nade Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

*Izvršna urednica za tuzemnu i inozemnu razmjenu /
Executive Editor for Publications Exchange*
Kristina Milković

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant
Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address
Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS, ERIH PLUS

Naslovna stranica

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog

Marko Maraković

Lektura

Samanta Paronić

Tisak

Web2tisak, Zagreb

Naklada

250 primjeraka

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

RADOVI 47
vol. 1

ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Tematski blok / Themed issue

TREĆOREDSKA GLAGOLJAŠKA TRADICIJA U EUROPSKOM KONTEKSTU TERTIARY GLAGOLITIC TRADITION IN EUROPEAN CONTEXT

Radovi međunarodnoga znanstvenog skupa
održanoga 27. i 28. IX. 2013. na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu
u organizaciji

Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša u Zagrebu, Hrvatskoga katoličkog
sveučilišta u Zagrebu, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek za
povijest, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu – Odsjek za povijest, Instituta
za povijest umjetnosti u Zagrebu i Staroslavenskoga instituta u Zagrebu

Proceedings of the International Scientific Conference
held on 27th and 28th September 2013 at the Catholic University of Croatia in Zagreb
and organized by
the Province of the Glagolitic Friars of the Third Order Regular, Catholic University
of Croatia in Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences of the University
of Zagreb - Department of History, Faculty of Humanities and Social Sciences of
the University of Split - Department of History, Institute of Art History,
and Old Church Slavonic Institute

Gosti urednici / Guest editors

Ivan BOTICA
Tomislav GALOVIĆ
Kristijan KUHAR